

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
IBOR nota.

DATUM
7 maart 2017

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
GH (Gerard) Wijnands

VERZONDEN 20 MAART 2017
TELEFOONNUMMER
043 350 5242

ONZE REFERENTIE
2017-06729

E-MAILADRES
gerard.wijnands@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

In mei 2014 heeft de Rekenkamer van Maastricht een aantal nadere aanbevelingen gedaan voor het beheer van de openbare ruimte in de gemeente:

1. actualiseer en integreer de diverse beleidsdocumenten tot één nieuw (integraal) beleidskader;
2. bepaal waar klant- en buurtgericht werken daadwerkelijk meerwaarde heeft;
3. versterk het ingezette instrumentarium voor klant- en buurtgericht werken;
4. zorg voor betere informatie voor het management en de raad (integrale rapportages);
5. zorg voor meer benchmarks.

De gemeenteraad van Maastricht heeft deze aanbevelingen op 12 november 2014 overgenomen. Ze hebben betrekking op de zes onderdelen van de openbare ruimte:

- openbare verlichting;
- openbaar groen;
- verhardingen (wegen);
- civiele kunstwerken (onder meer viaducten en bruggen);
- water en rioleringen;
- (de bestrijding van) zwerfafval en graffiti (het product 'schoon').

Om invulling te geven aan de aanbevelingen van de rekenkamer is de nota "Integraal Beheer Openbare Ruimte" geschreven.

In deze nota geven we inhoud aan de aanbevelingen van de Rekenkamer. Aan bod komen achtereenvolgens:

- de stand van zaken: welk beleid geldt momenteel voor de zes onderdelen en hoe wordt dat uitgevoerd?
- (nieuwe) ontwikkelingen: welke (externe en interne) ontwikkelingen beïnvloeden het huidige en toekomstige beheer van de openbare ruimte van Maastricht?
- de integraliteit van het beleid: waar en hoe komen de zes onderdelen met elkaar samen? Hoe krijgt de integrale aanpak, die al in 2003 is vastgelegd in het eerste beleidsplan IBOR, concreet vorm?

Raadsinformatiebrieven

DATUM
7 maart 2017

De nota heeft het karakter van een overkoepelend beleidsdocument. Er is geen sprake van nieuw beleid, wel van een overzicht van de geschiedenis, het vigerende beleid en de ontwikkelingen rond het beheer van de openbare ruimte. Deze nota treft u als bijlage aan.

Hoogachtend,

Namens het college van Burgemeester en Wethouders van Maastricht
Wethouder Sociale Zaken, Ouderenbeleid, Stadsbeheer, Sport & Recreatie,

Jim M. Janssen

NOTA INTEGRAAL BEHEER OPENBARE RUIMTE (IBOR) 2017

Inhoud

1. Aanleiding en doel van deze nota
  - 1.1 – Aanbevelingen Rekenkamer
  - 1.2 – Overkoepelende nota
  - 1.3 – Nota én jaarlijkse bijlage bij de begroting
  - 1.4 – Leeswijzer
2. Vigerend beleid
  - 2.1 – Goed omgaan met kapitaalgoederen
    - 2.1.1 – Inleiding
    - 2.1.2 – Besluit begroting en verantwoording (Bbv)
    - 2.1.3 – Aard en omvang van de kapitaalgoederen
  - 2.2 – IBOR-beleid in Maastricht
    - 2.2.1 – De basis: beleidsplan IBOR (2003)
    - 2.2.2 – Handboek Openbare Ruimte (2009)
    - 2.2.3 – Eerste herijking IBOR (2009)
    - 2.2.4 – Kwaliteitsbeelden openbare ruimte (2011)
    - 2.2.5 – Tweede herijking IBOR (2015)
    - 2.2.6 – Huidige kwaliteitsniveaus
    - 2.2.7 – Monitoring en benchmarks
    - 2.2.8 – Informatieverstrekking
  - 2.3 – Uitwerking in Leidraden
3. Ontwikkelingen
  - 3.1 – Assetmanagement
  - 3.2 – Burgerparticipatie
    - 3.2.1 – Inleiding
    - 3.2.2 – Huidige initiatieven
    - 3.2.3 – Toekomst: naar nieuwe rollen van de gemeente
    - 3.2.4 – Van beeldkwaliteit naar effectgestuurd beheer
  - 3.3 – Omgevingswet
  - 3.4 – Bestuurlijke Kwaliteitsindex CROW
  - 3.5 – Duurzaamheid
4. Integraal werken
  - 4.1 – Inleiding
  - 4.2 – Integraal Overleg Openbare Ruimte (IOOR)
  - 4.3 – Klachtenmeldpunt
  - 4.4 – Beheersysteem
  - 4.5 – Zelfbeheer
  - 4.6 – Toekomstig beleid

Bijlage 1

- 5. Samenvatting en conclusies
  - 5.1 – Samenvatting
    - 5.1.1 – Het IBOR-beleid
    - 5.1.2 – Monitoring van de kwaliteit
    - 5.1.3 – Nieuwe ontwikkelingen
    - 5.1.4 – Hoezo integraal?
    - 5.1.5 – Toekomst
  - 5.2 – Conclusies en verantwoording naar Rekenkamer

Bijlagen

- 1 – Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
- 2 – Leidraad Verhardingen
- 3 – Leidraad Groen
- 4 – Nota gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen
- 5 – Leidraad Openbare Verlichting
- 6 – Leidraad Civiele Kunstwerken
- 7 – Aanpak zwerfafval
- 8 – Leidraad Graffiti
- 9 – Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren

1. AANLEIDING EN DOEL VAN DEZE NOTA

1.1 – Aanbevelingen Rekenkamer

In mei 2014 heeft de Rekenkamer van Maastricht een aantal nadere aanbevelingen gedaan voor het beheer van de openbare ruimte in de gemeente:

1. actualiseer en integreer de diverse beleidsdocumenten tot één nieuw (integraal) beleidskader;
2. bepaal waar klant- en buurtgericht werken daadwerkelijk meerwaarde heeft;
3. versterk het ingezette instrumentarium voor klant- en buurtgericht werken;
4. zorg voor betere informatie voor het management en de raad (integrale rapportages);
5. zorg voor meer benchmarks.

De gemeenteraad van Maastricht heeft deze aanbevelingen op 12 november 2014 overgenomen. Ze hebben betrekking op de zes onderdelen van de openbare ruimte:

- openbare verlichting;
- openbaar groen;
- verhardingen (wegen);
- civiele kunstwerken (onder meer viaducten en bruggen);
- water en rioleringen;
- (de bestrijding van) zwerfafval en graffiti (het product ‘schoon’).

1.2 – Overkoepelende nota

In deze nota geven we inhoud aan de aanbevelingen van de Rekenkamer. Aan bod komen achtereenvolgens:

- de stand van zaken: welk beleid geldt momenteel voor de zes onderdelen en hoe wordt dat uitgevoerd?
- (nieuwe) ontwikkelingen: welke (externe en interne) ontwikkelingen beïnvloeden het huidige en toekomstige beheer van de openbare ruimte van Maastricht?
- de integraliteit van het beleid: waar en hoe komen de zes onderdelen met elkaar samen? Hoe krijgt de integrale aanpak, die al in 2003 is vastgelegd in het eerste beleidsplan IBOR, concreet vorm?

De nota heeft het karakter van een overkoepelend beleidsdocument. Er is geen sprake van nieuw beleid, wel van een overzicht van de geschiedenis, het vigerende beleid en de ontwikkelingen rond het beheer van de openbare ruimte. Belangrijke doelstellingen daarin zijn dat de gemeente:

- de openbare ruimte zodanig wil beheren en onderhouden dat de tevredenheid van inwoners gehandhaafd blijft, tegen maatschappelijk verantwoorde kosten;
- voldoet aan haar wettelijke zorgplicht;
- een gebiedsgerichte aanpak volgt, waarbij in toenemende mate ruimte is voor differentiatie;
- de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven om bij te dragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte wil vergroten;
- de betrokkenheid van inwoners verder wil ontwikkelen om de leefbaarheid in de stad te vergroten;

- de integrale afstemming bij de uitvoering van werkzaamheden verder wil verbeteren;
- de openbare ruimte en het beheer daarvan verder wil verduurzamen.

1.3 – Nota én jaarlijkse bijlage bij de begroting

Deze nota geeft om te beginnen inhoud aan de eerste aanbeveling van de Rekenkamer. Daarnaast wordt beschreven hoe de gemeente Maastricht de afgelopen jaren is omgegaan met de aanbevelingen 2, 3 en 5. De vierde aanbeveling wordt op een andere manier ingevuld. Met ingang van de editie voor 2018 wordt in de bijlage van de jaarlijkse gemeentebegroting een actueel globaal overzicht opgenomen van de stand van zaken met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Het gaat hierbij om Programma 13 (en gedeeltelijk 14) in de begroting. Het overzicht laat zien:

- wat er het afgelopen jaar is gedaan in de openbare ruimte;
- hoe de kwaliteit van de openbare ruimte en het beheer daarvan in Maastricht wordt beoordeeld (aan de hand van klachtenregistraties, monitoring en benchmarks);
- hoe de integraliteit van het beheer zich heeft ontwikkeld;
- wat de plannen zijn voor het komend jaar;
- welke financiële consequenties daaraan zijn verbonden.

Dit dient als de integrale rapportage waar de Rekenkamer in de vierde aanbeveling om vraagt. Bijlage 11 van de begroting voor 2015 kan hierbij dienen als voorbeeld.

1.4 – Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt het vigerende beleid voor de openbare ruimte aan de orde. Het hoofdstuk beschrijft de achtergrond van het beleid en de ontwikkelingen daarin sinds de vaststelling van het eerste IBOR-beleidsplan in 2003. In het beleid spelen twee belangrijke factoren een rol: een doelmatig beheer van de kapitaalgoederen (zodat geen kapitaalvernietiging optreedt) en het tot stand brengen en onderhouden van de door de Raad vastgestelde kwaliteitsniveaus op een manier die voldoende draagvlak heeft in de Maastrichtse samenleving. In een tabel staat een overzicht van de huidige leidraden en andere sturingsdocumenten in de openbare ruimte, met hun status en looptijd.

Het beheer van de openbare ruimte is een dynamisch terrein waar zich vele ontwikkelingen voordoen. Deze worden beschreven in hoofdstuk 3. Aan bod komen het assetmanagement, de burgerparticipatie, de Omgevingswet, de landelijke ontwikkelingen in het CROW en de ambities van de gemeente Maastricht op het gebied van duurzaamheid.

Hoofdstuk 4 beschrijft hoe in Maastricht op een integrale manier wordt gewerkt aan het beheer van de openbare ruimte. Belangrijke instrumenten zijn het IOOR (Integraal Overleg Openbare Ruimte), klachtenmeldpunt, beheerinformatiesysteem en loket zelfbeheer.

Hoofdstuk 5 bevat een samenvatting. Afsluitend komt aan de orde hoe de gemeente inhoud heeft gegeven aan de vijf aanbevelingen van de Rekenkamer.

De bijlagen bevatten een overzicht van de leidraden en andere sturingsdocumenten voor het beheer van de openbare ruimte.

Bijlage 1

2. VIGEREND BELEID

2.1 – Goed omgaan met kapitaalgoederen

2.1.1 – Inleiding

De openbare ruimte in Maastricht wordt gevormd en ingevuld door kapitaalgoederen zoals wegen, bruggen, openbaar groen, straatmeubilair en rioleringen. Het zijn goederen met een relatief lange maatschappelijke levensduur die bij de aanschaf een behoorlijke investering vragen. De gemeente is als eigenaar en beheerder van de kapitaalgoederen verantwoordelijk voor de kwaliteit en instandhouding ervan. Het beheer van de kapitaalgoederen is geen doel op zich, maar een middel voor het realiseren van maatschappelijke doelen en opgaven op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gezondheid, welzijn en vervoer.

Met goed beheer kan de gemeente voorkomen dat bij de kapitaalgoederen in de openbare ruimte kapitaalsvernietiging optreedt. De kosten daarvan leggen met een jaarlijks bedrag tussen veertig en vijftig miljoen euro een substantieel beslag op de begroting van de gemeente Maastricht.

De gemeenteraad stelt de inhoudelijke en financiële kaders vast voor de kapitaalgoederen. Het college geeft binnen deze kaders invulling aan het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Daartoe worden Leidraden opgesteld. Deze maken per domein inzichtelijk hoe het beheer de komende vijf jaar is geregeld. Een overzicht hiervan is te vinden in par. 2.3 en de bijlagen.

2.1.2 – Besluit begroting en verantwoording (Bbv)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) bevat een aantal voorschriften met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen. Deze gaan over het:

- opnemen in de begroting en de jaarrekening van een afzonderlijke paragraaf over Kapitaalgoederen;
- onderscheid maken tussen groot onderhoud, klein onderhoud en vervangingsinvesteringen en het verwerken daarvan;
- afschrijven en vormen van voorzieningen.

2.1.3 – Aard en omvang van de kapitaalgoederen

Het overgrote deel van de kapitaalgoederen in de Maastrichtse openbare ruimte heeft betrekking op programma 13 in de gemeentelijke begroting. Een klein deel is opgenomen in programma 14. Met ingang van de begroting voor 2018 wordt jaarlijks in een bijlage een integrale rapportage opgenomen van de stand van zaken in het beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Specifiek over de kapitaalgoederen wordt verder gerapporteerd in de jaarrekening.

Bijlage 1

De omvang van de openbare ruimte in Maastricht en de kapitaalgoederen daarin is de afgelopen geleidelijk gegroeid. De komende jaren zal, als gevolg van grote stedelijke ontwikkelingen, het totale areaal weer sterker gaan groeien. Zo ontstaat er nieuwe openbare ruimte boven op het dek van de A2-tunnel. Ook het verleggen van de Noorderbrug en enkele kleinere ontwikkelingen leiden tot nieuw areaal. Onderstaande tabel 1 geeft een indruk van de kapitaalgoederen in Maastricht.

Categorie	Subcategorie	Omvang	
Infrastructuur	Wegen / verhardingen	Totaal	5.975.000 m ²
		Asfalt	49,3%
		Elementenverharding	46,3%
		Overig	4,4%
	Civieltechnische kunstwerken	Bruggen	376
		Viaducten	
		Tunnels	
		Keermuren	
		Trappen	
	Water	Rioleringen	566 km
		Persleidingen	8 km
		Gemalen	87 stuks
		Bergbezinkbassins	13 stuks
Voorzieningen	Openbaar groen	Areaal (incl. begraafplaats Tongersestraat en natuurterreinen)	495 ha.
		Bomen	33.000
	Openbare verlichting	Masten	20.847 stuks
		Armaturen	22.594 stuks
	Straatmeubilair/infrastructurele elementen	Banken	900
		Afvalbakken	802
		Hondenbakken	392
	Milieuperrons		57

Tabel 1 – Overzicht producten Programma's 13 en 14 (deels).

2.2 – IBOR-beleid in Maastricht

2.2.1 – De basis: beleidsplan IBOR (2003)

De basis voor het IBOR-beleid in Maastricht ligt in het op 25 maart 2003 door de gemeenteraad vastgestelde beleidsplan IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte). Doel van dit beleidsplan was het ontwikkelen van een instrument om te komen tot een meer integrale benadering van de openbare ruimte in Maastricht (zie ook par. 1.2).

Het IBOR-beleid moest leiden tot een Maastrichtse kwaliteitsmaatlat waarbij ook de subjectieve beleving van de openbare ruimte werd meegewogen. Ook introduceerde het eerste beleidsplan IBOR objectieve nulmetingen en monitoring van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Bij de vaststelling van het beleidsplan IBOR heeft de gemeenteraad gekozen voor de kwaliteitsniveaus basis, schoon, heel en veilig. In het kernwinkelgebied en de parken koos de Raad voor het kwaliteitsniveau ‘aandacht’.

2.2.2 – Handboek Openbare Ruimte (2009)

In 2009 heeft de gemeente Maastricht het Handboek Openbare Ruimte uitgebracht. Dit handboek bevat de wettelijke bepalingen, (gemeentelijke) eisen en aanbevelingen voor het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte. Uitgangspunt is de diverse onderdelen van de openbare ruimte zodanig te ontwerpen en in te richten dat ze duurzaam en goed beheersbaar kunnen worden onderhouden. Met het handboek heeft de gemeente een goed hulpmiddel en toetsingsinstrument bij de afwegingen tussen bijvoorbeeld:

- enerzijds lagere aanlegkosten en anderzijds mogelijk hogere langjarige kosten voor beheer en onderhoud (of omgekeerd);
- enerzijds de esthetica en anderzijds meer praktische thema's als duurzaam beheer, onderhoud, realisatie, toegankelijkheid en materiaalgebruik.

2.2.3 – Eerste herijking IBOR (2009)

De gemeenteraad van Maastricht heeft op 23 juni 2009 de ‘Herijking beheer openbare ruimte 2010-2013’ vastgesteld. In de Herijkingsnota werd vastgesteld dat in de eerste IBOR-periode (2003-2009) onvoldoende middelen beschikbaar waren om het onderhoud van de openbare ruimte uit te voeren op het niveau dat destijds gewenst werd. Zo was er een structureel tekort op het onderhoud van groen van € 1,3 miljoen per jaar. Het college stelde in de Herijkingsnota voor extra middelen in te zetten om de geconstateerde achterstand in het vervangingsprogramma in te lopen, en om de in 2003 vastgestelde ambitieniveaus naar beneden bij te stellen. De Raad stemde hiermee in. Voor groen betekende dit concreet de overgang naar een extensiever en soberder onderhoudsbeeld.

Over de hele linie nam de Raad bij het beheer van de openbare ruimte afscheid van de niveaus basis, schoon, heel en veilig. Voortaan was de ambitie gericht op veiligheid: de minimale wettelijke veiligheid dient te worden gewaarborgd, mede in het kader van de gemeentelijke zorgplicht.

2.2.4 – Kwaliteitsbeelden openbare ruimte (2011)

De Rekenkamer deed ook in 2009 onderzoek naar de doeltreffendheid van het gemeentelijke beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Een conclusie was dat in Maastricht destijds maar gedeeltelijk een systematische objectieve toets werd uitgevoerd op de kwaliteit van de openbare ruimte. Er werden inspecties uitgevoerd voor wegen en civiele kunstwerken, maar voor de visuele kwaliteit van de openbare ruimte ontbrak een objectieve meetmethode. Er was wel de tweejaarlijkse buurtmonitor, maar was deze objectief genoeg?

De Rekenkamer deed dan ook de aanbeveling om te komen tot een meer toegankelijke, efficiëntere meetlat voor de monitoring van de openbare ruimte. Vanaf 2011 is de gemeente daarom gestart met een objectief meet- en monitoringsprogramma om te beoordelen of de afgesproken kwaliteitsniveaus daadwerkelijk worden gerealiseerd (zie par. 2.2.7). Hiervoor

zijn de daarvóór gehanteerde IBOR-normen vervangen door de landelijke CROW-normen¹. Dit is in 2011 vastgesteld in het raadsbesluit 'Kwaliteitsbeelden Openbare Ruimte'.

De CROW-normen bestaan uit kwaliteitsbeelden voor de openbare ruimte die zijn samengebracht in een 'kwaliteitscatalogus'. Het werken met herkenbare beelden en foto's en daaraan gekoppelde eisen en meetmethodes maakt het makkelijker om te communiceren met zowel het bestuur als burgers over de doelstellingen en resultaten van het beheer van de openbare ruimte. Beheerorganisaties sturen dan niet langer op budgetten en frequenties (aanbodgericht), maar op zichtbare en herkenbare resultaten (vraaggericht). Ook de gemeente Maastricht gebruikt de kwaliteitscatalogus van CROW nu om ambitieniveaus te formuleren en beeldbestekken in de markt te zetten. Het werken met beeldmeetlatten met foto's, beschrijvingen en prestatie-eisen vergemakkelijkt ook de communicatie met de uitvoerders van het onderhoud.

2.2.5 – Tweede herijking IBOR (2014)

Met de Kadernota 2014 heeft opnieuw een herijking plaatsgevonden van het IBOR-beleid. Het betreft vooral een financiële herijking: het jaarlijkse onderhoudsbudget voor verhardingen is structureel verhoogd van € 3,3 naar € 3,7 miljoen. Samen met een eenmalige impuls van € 8,4 miljoen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud moest dit voldoende zijn om het verhardingenareaal langjarig op het beoogde kwaliteitsniveau te houden (zie ook par. 2.2.6). Daarnaast is in de Kadernota besloten de IBOR-budgetten voor verhardingen, groen en schoon structureel te verhogen met in totaal € 0,375 miljoen, om de areaaluitbreidingen tot en met 2014 op te vangen. Conform de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2014-2018 is de dekking hiervan gevonden binnen het begrotingsprogramma 13. Dit heeft geresulteerd in een aantal taakreducties. Sober en doelmatig onderhoud bleef het uitgangspunt, zonder concessies te doen aan de veiligheid.

2.2.6 – Huidige kwaliteitsniveaus

CROW onderscheidt vijf kwaliteitsniveaus: van A+ (zeer hoog) tot D (zeer laag). De gemeenteraad van Maastricht heeft ervoor gekozen om alleen voor het product schoon² en voor verhardingen een differentiatie te hanteren, met een hoger kwaliteitsniveau in de binnenstad en (bij verhardingen) voor hoofdwegen. Bij de overige onderdelen van de openbare ruimte geldt voor de hele stad een uniform kwaliteitsbeeld. Daarbij staat bij bomen en verhardingen vooral de veiligheid voorop, en bij groen, openbare verlichting en netheid de uitgangspunten 'schoon' en 'heel'. Bij civieltechnische kunstwerken staat het sturen op

---

¹ CROW (eigen naam, geen afkorting) is op 21 april 1987 ontstaan uit een fusie van het Studie Centrum Wegenbouw (SCW, 1957), de stichting Rationalisatie en Automatisering Grond-, Water- en Wegenbouw (RAW, 1972) en het Studiecentrum Verkeerstechniek (SVT). De organisatie heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een kennisplatform en netwerkorganisatie voor infrastructuur, verkeer en vervoer, openbare ruimte en werk en veiligheid. CROW werkt met externe professionals in werkgroepen uit verschillende vakgebieden, die samen aanbevelingen en richtlijnen opstellen voor bijvoorbeeld de vormgeving en maatvoering van verkeersinfrastructuur. Deze aanbevelingen en richtlijnen hebben geen wettelijke status, maar worden wel door veel gemeenten nagevolgd.

² Het product schoon omvat een aantal activiteiten: verwijderen van zwerfvuil in de openbare ruimte, leegmaken van prullenbakken en hondenbakken, schoonhouden van milieuperrons, graffitibestrijding en onkruidbestrijding op verhardingen.

risico's centraal. Er wordt een sober scenario gevolgd, met als doel kapitaalsvernietiging en veiligheidsrisico's te voorkomen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de nagestreefde en de laatst gemeten kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte in Maastricht. Zoals hierboven gezegd wordt momenteel alleen bij verhardingen en netheid van de openbare ruimte geen uniform kwaliteitsbeleid gehanteerd. Mogelijk wordt daar de komende jaren het groenbeheer aan toegevoegd. Of en hoe gedifferentieerd groenbeheer wordt geïntroduceerd, wordt uitgewerkt in het nieuwe Groenstructuurplan en de daarop gebaseerde nieuwe Leidraad Groen.

Categorie	Subcategorie	Streefkwaliteit	Laatst gemeten gemiddelde kwaliteit
Infrastructuur	Wegen, voetpaden, fietspaden.	C-kwaliteit. Voor de binnenstad en hoofdwegen geldt een B-kwaliteit.	De kwaliteit wordt eind 2016 gemeten via een technische weginginspectie.
	Civieltechnische kunstwerken: bruggen, viaducten, tunnels, keermuren, trappen.	Risicogestuurd beheer, veilig is het uitgangspunt.	Kunstwerken zijn voldoende veilig en duurzaam.
	Rioleringen, gemalen, bergbezinkbassins.	Zorgplicht is leidend.	Stelsel is technisch op orde.
Voorzieningen.	Openbaar groen (technische staat).	C-kwaliteit.	B-kwaliteit.
	Onkruidbestrijding in het groen.	C-kwaliteit.	C-kwaliteit.
	Bomen.	B-kwaliteit.	B-kwaliteit.
	Openbare verlichting.	B-kwaliteit	B-kwaliteit.
	Straatmeubilair /Infrastructurele elementen	B-kwaliteit	Kwaliteit wordt niet specifiek gemeten. Herstel op basis van waarnemingen en klachten.
Schoon.	Netheid van de openbare ruimte.	Binnenstad A-kwaliteit, buitenwijken B-kwaliteit.	Voor beide is een A-kwaliteit gerealiseerd.

Tabel 2 – Ambitieniveaus producten in de openbare ruimte.

2.2.7 – Monitoring en benchmarks

Het kwaliteits- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte in Maastricht wordt op verschillende manieren gemeten. Dit verschilt per product.

- *Wegen.*
Het beheer van wegen wordt om de twee jaar geëvalueerd via een inspectie aan de hand van objectieve toetsingscriteria van CROW. De resultaten worden verwerkt in het beheerinformatiesysteem. Mede op basis van deze tweejaarlijkse inspectie wordt bepaald waar de onderhoudsgelden met name worden ingezet. De laatste weginspectie heeft plaatsgevonden eind 2016. De volgende staat op het programma voor 2018.
- *Groen, schoon en openbare verlichting.*
Deze producten worden jaarlijks gemonitord door middel van een objectieve meet- en schouwmethode aan de hand van kwaliteitsbeelden van CROW. Dit gebeurt deels op vaste locaties, deels op wisselende, willekeurig gekozen locaties. De openbare verlichting wordt één keer per jaar geschouwd, groen doorgaans drie keer, schoon rond vijf keer. De openbare verlichting wordt ook nog eens per jaar (technisch) geïnspecteerd. Maastricht hanteert bij de monitoring als minimum dat de kwaliteitsnormen in gemiddeld 50% van de gevallen moeten worden gehaald. CROW hanteert overigens als minimum dat de kwaliteitsnormen in 90% van de gevallen moeten worden gehaald. Het hanteren van dit minimum zou betekenen dat de eisen strenger, maar daardoor ook eenduidiger worden. Een analyse van de bereikte beeldkwaliteit in 2016 leert dat dan de beheerinspanningen voor een beperkt aantal items (tijdelijk) zouden moeten worden verhoogd. Daar staat tegenover dat er verschillende onderdelen zijn waar deze 90%-norm ruimschoots wordt bereikt.
- *Riolering.*
De gemeente Maastricht inspecteert het rioolstelsel gemiddeld eens in de acht à tien jaar. Het betreft hoofdzakelijk een visuele inspectie met camera's. Incidenteel worden delen van de riolering vaker geïnspecteerd, als daar vanwege bijvoorbeeld klachten aanleiding toe is.
- *Civiele kunstwerken.*
Bij civiele kunstwerken worden eens in de vijf jaar, bij de opstelling van een nieuwe Leidraad (zie par. 2.3), risico-inventarisaties uitgevoerd. Daarbij vindt na een inspectie een inschatting plaats van het risico dat zich in de komende vijf jaar aan een kunstwerk schades of onvolkomenheden manifesteren. Vaker inspecteren is vanwege het statische karakter van de civiele kunstwerken niet nodig.

Naast eigen monitors zijn ook benchmarks een goede methode om de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte te meten, in dit geval door de prestaties te vergelijken met die van andere gemeenten. Dit blijkt in de praktijk overigens niet op alle onderdelen even goed mogelijk. Gemeenten hanteren vaak verschillende financiële toerekeningsmethodes, waardoor de kosten en daarmee de effectiviteit van het beheer nauwelijks kunnen worden vergeleken. Op andere onderdelen van de benchmarks kunnen daarentegen weer wel vergelijkingen worden getrokken.

Momenteel zijn er in Nederland vier benchmarks beschikbaar.

- *Benchmark Rioleringszorg.*
Stichting Rioned organiseert sinds 2010 eens in de drie jaar deze benchmark die de gemeentelijke prestaties op rioleringsgebied in beeld brengt. De gemeente Maastricht heeft aan de drie edities tot dusver deelgenomen.
- *Benchmark Beheer Openbare Ruimte.*
Deze door ingenieurs- en adviesbureau Antea Group ontwikkelde nieuwe benchmark richt zich op de kapitaalgoederen verhardingen, openbaar groen, bomen, openbare verlichting,

riolering, spelen, afvalbakken, schoon, meubilair en kunstwerken. Maastricht doet mee aan de editie van 2016.

- *Benchmark Gemeentelijk Groen.*
Alterra, onderdeel van Wageningen University and Research centre, ontwikkelde in 1998 deze benchmark om de gemeentelijke prestaties in het groenbeheer inzichtelijk te maken. De benchmark wordt jaarlijks georganiseerd. Maastricht doet niet ieder jaar mee, omdat de deelname veel ambtelijke capaciteit vraagt.
- *Benchmark Schoon.*
Aan deze benchmark doet Maastricht momenteel niet mee.

CROW werkt aan de ontwikkeling van een Bestuurlijke Kwaliteitsindex, waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte op een aantal criteria kan worden beoordeeld. Er is een eerste versie ontwikkeld voor de provinciale infrastructuur, maar de verwachting is dat de index zal worden uitgebreid naar de andere onderdelen van de openbare ruimte. Meer informatie is te vinden in par. 3.4.

2.2.8 – Informatieverstrekking

Met het hanteren van eenduidige (CROW-)normen, de jaarlijkse monitoringscyclus ‘Beeldkwaliteit Maastricht’ en de toekomstige integrale rapportage daarover in de bijlage van de programmabegroting, beschikt de gemeente over een proces waarin de doelen van het beheer van de openbare ruimte en de verantwoording daarover eenduidig en transparant kunnen worden verstrekt aan management, bestuur en gemeenteraad. In de rapportage wordt aangegeven in hoeverre de ambities voor de openbare ruimte daadwerkelijk worden gerealiseerd. Daarbij wordt ook aangesloten en ingegaan op de nieuwe ontwikkelingen in het beheer van de openbare ruimte. Deze komen aan bod in hoofdstuk 3. Verder wordt de Raad nog separaat geïnformeerd over de resultaten van de monitoring van de openbare ruimte. De resultaten van de laatste jaren laten zien dat de met de Raad afgesproken ambities worden waargemaakt.

De openbare ruimte wordt beheerd binnen de daarvoor beschikbaar gestelde financiële middelen. Jaarlijks worden de voornemens voor het komende jaar gepresenteerd en vastgesteld in de programmabegroting. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn technische inspecties, de resultaten van de monitoring en klachten van burgers. De inhoudelijke richting van de programma’s voor de verschillende onderdelen van de openbare ruimte staat beschreven in Leidraden en andere sturingsdocumenten. Deze komen aan bod in paragraaf 2.3.

2.3 – Uitwerking in Leidraden

Voor de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte geldt momenteel een aantal Leidraden. Deze hebben een aantal doelstellingen:

- maken van doelmatige afspraken over het beheer en onderhoud voor nu en de komende vijf jaar;
- ontwikkelen van een visie op hoe het onderhoud en de vervanging van de objecten wordt uitgevoerd binnen de huidige budgetten;
- invulling geven aan het aspect assetmanagement en risicomanagement (zie hoofdstuk 3).

Bijlage 1

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de nu geldende Leidraden en andere sturingsdocumenten voor de openbare ruimte. De inhoud ervan wordt toegelicht in de bijlagen.

Categorie	Sturingsdocument	Looptijd	Status
Algemeen	Handboek Openbare Ruimte	onbepaald.	Raadsbesluit juni 2009.
Rioleringen	Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2013-2017.	Raadsbesluit augustus 2013.
Wegen	Leidraad Verhardingen	2015-2019.	Raadsbesluit november 2014.
Groen	Leidraad Groen	2014-2018.	Door de raad vastgesteld bij de begroting voor 2015.
Groen	Nota gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen	onbepaald.	Collegebesluit april 2008.
Openbare verlichting	Leidraad Openbare Verlichting	2015-2019.	Collegebesluit januari 2016.
Civieltechnische kunstwerken	Leidraad Civiele Kunstwerken.	2015-2019.	Collegebesluit maart 2016.
Infrastructurele elementen (zitbanken, e.d.)	Sturing op basis van inspecties, klachten en meldingen.		
Schoon	Aanpak Zwerfafval	2016-2022.	Collegebesluit december 2015.
Schoon	Leidraad Graffiti	onbepaald.	Collegebesluit juni 2011.
Kabels en leidingen	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2016 en Handboek Kabels en Leidingen	onbepaald.	Raadsbesluit mei 2016.

Tabel 3 – Overzicht sturingsdocumenten openbare ruimte

3. ONTWIKKELINGEN

3.1 – Assetmanagement

Vanwege het maatschappelijke belang en de ermee gemoeide hoge maatschappelijke kosten wordt het (kosten)effectief beheer van de kapitaalgoederen steeds belangrijker. De gemeente ontwikkelt hiervoor momenteel het assetmanagement. Dit houdt in dat beslissingen op het gebied van beheer in toenemende mate worden gebaseerd op een zo effectief mogelijke inzet van de kapitaalgoederen. Effectief wil in dit verband zeggen: het binnen acceptabele risico's en tegen aanvaardbare kosten over de juiste voorzieningen beschikken en uit die voorzieningen de optimale prestaties halen, gemeten over de gehele levensduur. En dat met een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak.

Assetmanagement kan er bijvoorbeeld toe leiden dat een weg aan het eind van de theoretische levensduur niet wordt vervangen, maar met extra onderhoud zodanig wordt opgeknapt dat hij nog enkele jaren mee kan. Dit onder de randvoorwaarden dat de veiligheid niet in het geding komt, het comfort van de weggebruiker er niet onder lijdt en de weg op die plek nog steeds past binnen het gemeentelijk beleid op het gebied van verkeer, duurzaamheid en ruimtelijke ordening. Bij assetmanagement wordt verder bij de besluitvorming altijd de totale levensduur meegenomen. Zo kan het verstandiger zijn om bij bijvoorbeeld de aanleg van een weg te kiezen voor duurdere materialen, omdat dit leidt tot een langere levensduur, lagere onderhoudsbehoefte en hogere restwaarde bij vervanging. De kosten gemeten over de totale levensduur zijn daardoor lager. Daarmee biedt assetmanagement kansen om bij het beheer tot kostenbesparingen te komen.

Assetmanagement vraagt om een nauwkeurig inzicht in de omvang van de huidige kapitaalgoederen en hun levensduur, staat van onderhoud, kosten van beheer, veiligheid en kansen op risico's, beeldkwaliteit, scores in de monitoring en frequentie van klachten. De gemeente Maastricht is momenteel bezig al deze zaken op te nemen in een beheerinformatiesysteem. Alle technische aspecten met betrekking tot de kapitaalgoederen in de openbare ruimte worden op een uniforme en toegankelijke manier verwerkt in een betrouwbare en actuele database. Verder is gestart met het formuleren van kritische prestatie-indicatoren (KPI's), waarmee kan worden gemeten of met de kapitaalgoederen in de openbare ruimte de optimale prestaties worden behaald. Daarnaast is het de bedoeling om ook het perspectief van de burger in het systeem te integreren. Hoe beleeft hij de kwaliteit van de openbare ruimte? Uiteindelijk moet het assetmanagement zodanig zijn ontwikkeld dat het een centrale rol krijgt in de besluitvorming over het beheer van de openbare ruimte. Dit komt nader aan de orde in par. 4.4.

3.2 – Burgerparticipatie

3.2.1 – Inleiding

Het coalitieakkoord 2014-2018 heeft de naam meegekregen 'Wij Maastricht!'. De gemeente wil verantwoordelijkheden gaan delen. Ook burgers, bedrijven en andere organisaties in de stad hebben belang bij een goed functionerende en prettige woon- en werkomgeving. De

gemeente is hierin daarom niet meer alleen aan zet. Deze gedachte is uitgewerkt in de Bestuursopdracht Burgerparticipatie en is ook, of misschien wel juist, van toepassing op de openbare ruimte. De openbare ruimte is er voor de bewoners en bezoekers van Maastricht. Het ligt voor de hand om hun mening, betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid een steeds belangrijkere rol te geven. Niet alleen vanwege de toenemende druk op schaarse middelen, maar ook vanuit het groeiend besef dat leefbaarheid niet alleen gemaakt wordt door de overheid, maar door de gebruikers zelf.

Deze ontwikkeling heeft invloed op het beheer en de monitoring van de openbare ruimte in Maastricht. De laatste jaren zijn ten behoeve van de burgerparticipatie al een aantal initiatieven opgezet. In de toekomst krijgt dit een structurelere vorm in de gemeentelijke organisatie. In deze paragraaf wordt dit verder uitgewerkt.

3.2.2 – Huidige initiatieven

In Maastricht wordt de burgerparticipatie op dit moment al op een aantal manieren gestimuleerd. De gemeente heeft vier procescoördinatoren zelfsturing die burgerinitiatieven bevorderen en faciliteren, mensen en dossiers met elkaar verbinden en de gemeentelijke organisatie meenemen in de overgang naar meer burger- en overheidsparticipatie. Zij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij al bestaande buurtinitiatieven en buurtnetwerken. De website Thuis in Maastricht faciliteert deze processen en maakt het bewoners en de gemeente mogelijk op een laagdrempelige en wijkgerichte manier met elkaar informatie en ervaringen uit te wisselen.

Naast deze algemene aanpak van de burgerparticipatie lopen in Maastricht momenteel nog enkele specifieke projecten.

- *Mijn Groen Maastricht*
Vanuit de Leidraad Groen (zie bijlage 3) is het participatieproject ‘Mijn Groen Maastricht’ opgezet. Hierbij wordt verouderd groenareaal en/of groenareaal dat niet op een adequaat C-niveau kan worden onderhouden, omgevormd in soberder en onderhoudsarmere groen. Als bewoners, ondernemers of organisaties dat willen, kunnen zij het beheer en onderhoud van perken overnemen en zo de bestaande beplanting handhaven. Ook is er een mogelijkheid om groen te adopteren. Eind 2016 zijn er ruim honderd overeenkomsten gesloten waarbij (groepen) bewoners het beheer van openbaar groen hebben overgenomen.
- *Uitdagingsrecht*
De gemeenteraad heeft in 2015 de motie ‘Right to Challenge’ aangenomen. De gedachte is dat bewoners de ruimte moeten hebben om zelf (beleids)initiatieven te ontwikkelen of voorzieningen te organiseren of beheren. Met het ‘Uitdagingsrecht’ kunnen zij een voorstel doen om de uitvoering van gemeentelijke taken over te nemen, tegen dezelfde prijs-kwaliteitsverhouding als de gemeente nu hanteert. Te denken valt aan initiatieven van bewoners in het groenbeheer of coöperaties die op basis van wederkerigheid diensten aan elkaar verlenen. De gemeente biedt aan deze bewonersinitiatieven, op voorwaarde van inclusiviteit en financiële verantwoording, (financiële) facilitering. Als voorbeeld kan genoemd worden het onderhoud van de binnentuin tussen het Sphinxlunet en het Mosalunet, in het kader van mijn groen Maastricht zijn hier afspraken gemaakt over het beheer van binnentuin. Tegen een financiële vergoeding neemt de vereniging van eigenaren het beheer en onderhoud van de binnentuin van de gemeente over. Met het Uitdagingsrecht wordt twee jaar geëxperimenteerd: in 2016 en 2017.

- *Afval en zwerfafval*

Maastricht wil in 2030 afvalloos zijn. Het streven is om in 2020 – als tussenambitie – het restafval te halveren (van 114 kilo per inwoner per jaar in 2014 naar 57 kilo in 2020).

Burgerparticipatie speelt hierin een belangrijke rol. Met burgerpanels wil de gemeente de komende twee jaar samen met bewoners nieuwe vormen van afvalinzameling ontwikkelen en hiermee ook in de praktijk gaan proefdraaien. Doel is samen te komen tot een inzamelsysteem dat het voor elke bewoner eenvoudiger maakt om afval te scheiden. Hierbij wordt een balans gezocht tussen milieu, service, kosten en (sociale) werkgelegenheid.

In de Aanpak Zwerfafval 2016-2022 (zie bijlage 7) wordt een nieuwe lijn geschetst voor de aanpak van zwerfafval, gericht op preventie, bewustwording en gedeelde verantwoordelijkheid. Samenwerking met partners en bewoners staat daarbij voorop. De gemeente zoekt actief naar samenwerking met scholen, kinderboerderijen en buurtnetwerken. Zij worden met verschillende projecten gemotiveerd om een actieve bijdrage te leveren aan het schoonhouden en schoonmaken van de eigen nabije omgeving. De gemeente faciliteert met materiaal (waaronder ook lesmateriaal), eventueel aangevuld met een beloning.

3.2.3 – Toekomst: naar nieuwe rollen van de gemeente

Burgerparticipatie moet eind 2018 een structurele plek hebben gekregen in het ruimtelijk domein in Maastricht. Hierin worden drie vormen van het functioneren van de gemeentelijke overheid onderscheiden: blauw, groen en geel:

- blauw staat voor de klassieke sturende overheidsrol, waarbij de gemeente de regie voert en de vakdiscipline centraal staat. Dit was zeker tot 1980 de dominante manier van functioneren van de gemeente;
- vanaf 1980 is de groene samenwerkende rol dominant geworden. Overheid en markt/burgers/samenleving werken samen aan opgaven. De nadruk ligt niet meer op sturen en beheersen, maar op het boeken van resultaten. In plaats van een gestandaardiseerde aanpak zijn er flexibeler werkvormen waarin vaak tijdelijk wordt samengewerkt met partijen buiten de overheid;
- geel is de nieuwe faciliterende rol die past bij burgerparticipatie. Hierin staat de doedemocratie centraal, met de burger als stadmaker die initiatief neemt en ook zelf zaken uitvoert. De gemeente stimuleert, faciliteert en brengt partijen samen.

Het is de bedoeling om in de toekomst bij alle gemeentelijke taken en opdrachten in het ruimtelijk domein veel bewuster te kiezen tussen de blauwe, groene en gele vorm. Algemeen uitgangspunt is dat er meer wordt gestreefd naar de gele vorm, maar wel onder de voorwaarde dat dit de economische en sociale vitaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van Maastricht versterkt. Geel is dus niet een doel, maar een middel. Er zullen in het beheer van de openbare ruimte genoeg voorbeelden blijven waarin de groene of blauwe vorm relevant of zelfs noodzakelijk blijven. Denk bijvoorbeeld aan de gemeentelijke zorgplicht op het gebied van riolering. Daar blijft de blauwe overheidsrol ook in de toekomst het meest geschikt.

Toepassing van de gele vorm heeft grote consequenties voor het functioneren van de gemeente in het ruimtelijk domein. Eind 2018 moet duidelijk zijn bij welke taken en opdrachten dit aan de orde is.

3.2.4 – Van beeldkwaliteit naar effectgestuurd beheer

Een grotere rol van de burger impliceert dat het beheer van de openbare ruimte in de toekomst anders wordt aangestuurd. Tot een aantal jaren geleden stuurde de gemeente op frequentie. Het gras moest bijvoorbeeld dertig keer per jaar worden gemaaid. Na de introductie van de CROW-normen voor beeldkwaliteit (zie par. 2.2.4) ging de gemeente sturen op hoe de openbare ruimte eruit ziet. Het gras mocht niet hoger worden dan vijf centimeter. Zodra dat gebeurt, moet er worden gemaaid.

Als de burger meer centraal komt te staan, ligt het voor de hand om bij het beheer meer op effecten aan te sturen. De vraag wordt in hoeverre het beheer aansluit bij de behoefte uit de samenleving. Wordt een gazon gebruikt om te recreëren of om er op te voetballen? En wat betekent dat voor de frequentie en aard van het onderhoud? Maar bijvoorbeeld ook: wanneer leidt zwerfafval tot irritatie bij de burger? En hoe kan je die irritatie voorkomen door op de juiste momenten de openbare ruimte schoon te maken?

3.3 – Omgevingswet

Volgens plan treedt in juli 2019 de Omgevingswet in werking. Doel van deze wet is het mooier, schoner en veiliger maken van de leefomgeving. De nieuwe wet moet de 26 bestaande wetten op dit gebied vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. Een ander uitgangspunt is dat afwegingen zoveel mogelijk op decentraal niveau worden gemaakt. Een kernpunt van het wetsvoorstel is daarom het vroegtijdig samenwerken van de gemeente met de belanghouders in de leefomgeving: inwoners, ondernemers en belangenorganisaties. Als zij inbreng hebben bij de totstandkoming van de omgevingsvisie, het omgevingsplan en grote projecten komen direct alle aanwezige kennis en creativiteit op tafel. Dat vergroot de kwaliteit (en snelheid) van de besluitvorming en het draagvlak.

De Omgevingswet is meer dan alleen een nieuwe wet. Ze staat ook voor een cultuuromslag. Meer afwegingsruimte en een meer integrale benadering maken het voor gemeenten noodzakelijk keuzes over de kwaliteiten van een gebied (nog) beter te onderbouwen en de belanghouders vroegtijdig in het proces te betrekken. Met de Omgevingswet kan de gemeente de rol kiezen die bij specifieke gebiedsopgaven past. Daardoor heeft de wet een grote impact op de gemeentelijke besluitvorming, de verhouding tussen Raad en college, de samenwerking met medeoverheden en uitvoeringsdiensten en de participatie van burgers.

De gemeente Maastricht heeft reeds een aantal belangrijke stappen gezet in het toewerken naar de werkwijze zoals beoogd in de Omgevingswet. De Omgevingswet zal in de toekomst gevolgen hebben voor het beheer van de openbare ruimte. Wat die invloed is, wordt waarschijnlijk pas in 2018 duidelijk. De manier van denken achter de Omgevingswet onderstreept in elk geval de juistheid van de integrale koers die bij het beheer van de openbare ruimte in Maastricht is ingezet.

3.4 – Bestuurlijke Kwaliteitsindex CROW

De opgaves waarvoor Maastricht staat in het (integraal) beheer van de openbare ruimte zijn niet uniek. Ook andere gemeenten staan voor dezelfde vragen. Het kenniscentrum CROW

ontwikkelt daarom een systematiek waarmee een aantal prestaties in de openbare ruimte kan worden gemeten. Een nieuw instrument is de Bestuurlijke Kwaliteitsindex voor de infrastructuur (BKXi). Dit is een communicatie-instrument om het bestuur periodiek op de hoogte te stellen van hoe de infrastructuur in het beheergebied functioneert.

Daartoe wordt aan de infrastructuur op zes gebieden een score gegeven: veiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid, beleving, kostenefficiëntie en duurzaamheid. Deze thema's zijn zorgvuldig gekozen, gedefinieerd en onderbouwd. Per thema wordt een meetlat gemaakt waarop gescoord kan worden. Daarnaast kan de eigenaar op dezelfde meetlat de gewenste score aangeven. Wanneer beide scores overeenstemmen, is het werk goed uitgevoerd.

Wanneer beide scores van elkaar verschillen, moet er worden bijgestuurd. Dat gebeurt door de beheerder c.q. assetmanager. Eerst wordt een analyse gemaakt van de oorzaken. Vervolgens wordt bekeken welke maatregel het hoogste rendement oplevert.

Van de Bestuurlijke Kwaliteitsindex was eind 2016 een versie 1.0 beschikbaar voor de provinciale infrastructuur, die werd uitgetest in vier provincies. De index is qua opzet ook geschikt om te worden uitgebreid naar andere kapitaalgoederen in de openbare ruimte, zoals civiele kunstwerken en groen. Ook bestaat de mogelijkheid om het aantal gebieden waarop scores worden gegeven, uit te breiden. Zo kan in theorie uiteindelijk een index voor de Openbare Ruimte als geheel ontstaan. Wanneer alle gemeenten deze zouden hanteren, ontstaat vanzelf een brede benchmark. Om deze reden blijft Maastricht de verdere ontwikkeling van de Kwaliteitsindex op de voet volgen. De index kan ook een goed hulpmiddel zijn bij de uitbouw van het assetmanagement (zie par. 3.1).

3.5 – Duurzaamheid

Verduurzaming is een belangrijke doelstelling bij de huidige aanpak van het beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Dit krijgt onder meer vorm door het streven om het gebruik en de uitstoot van milieubelastende stoffen te minimaliseren. De gemeente is jaren geleden al gestopt met het gebruik van chemische middelen bij de onkruidbestrijding (zie bijlage 4). Duurzaam beheer biedt mogelijkheden om samen met de inwoners te werken aan een hogere kwaliteit van de leefomgeving. Inwoners vinden een veilige, schone en groene woonomgeving belangrijk en willen daarover meedenken. De gemeente kan individuele burgers bij elkaar brengen en zo samen met hen de wijk duurzaam beheren.

De hoge ambities op het gebied van duurzaamheid zullen ook gevolgen hebben voor de inrichting en daarmee het beheer van de openbare ruimte. De openbare ruimte in Maastricht is, met het compacte en monumentale karakter van de stad, in de basis al behoorlijk duurzaam. In de toekomst zal er echter meer ruimte moeten komen voor onder meer waterberging, wellicht door omvorming van verhardingen in groen. In de openbare verlichting zal nog meer dan nu worden gezocht naar energiebesparende lampen. Ook het beheer en onderhoud zelf zullen verder verduurzaamd moeten worden. Dit moet de komende jaren worden uitgewerkt.

4. INTEGRAAL WERKEN

4.1 – Inleiding

Maastricht heeft in het eerste beleidsplan IBOR uit 2003 er voor gekozen om bij het beheer van de openbare ruimte een integrale aanpak te volgen. Met ‘integraal’ wordt bedoeld dat de gemeente de samenhang onderkent van de objecten die samen de openbare ruimte vormen. De ketting is zo sterk als de zwakste schakel. De gemeente kan groen, straatmeubilair en lichtmasten nog zo goed onderhouden, maar als bewoners struikelen over scheefliggende trottoirtegels, dan deugt de openbare ruimte in hun ogen niet. De openbare ruimte vraagt dus om een aanpak waarbij de verschillende onderdelen ervan in samenhang worden beheerd en onderhouden.

Deze samenhangende aanpak is om te beginnen relevant bij het ontwerp van nieuwe of omvorming van bestaande openbare ruimten. Integraal betekent daarnaast dat de gemeente, waar mogelijk, ook de uitvoering van onderhoud in samenhang oppakt. Zo ervaren inwoners, bedrijven en andere organisaties de minste overlast. Verder verwijst ‘integraal’ naar het streven om de beschikbare middelen slim in te zetten. Niet verkokerd of sectoraal, maar gebiedsgericht waarbij met de gecombineerde inzet van middelen uit meerdere domeinen meerwaarde wordt gerealiseerd dan wel meerdere doelen kunnen worden bediend (bijvoorbeeld meer veiligheid door tegelijkertijd groen en verlichting te verbeteren, of het faciliteren van zelfbeheer om zo de betrokkenheid van burgers en de leefbaarheid te vergroten).

Dit hoofdstuk gaat over de integrale aanpak in het beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Deze krijgt in de gemeentelijke organisatie op verschillende manieren vorm, zowel in de aansturing als bij de uitvoering. De aansturing gebeurt door Beleid & Ontwikkeling, domein Ruimte. Jaarlijks sluit dit Beleid & Ontwikkeling (als opdrachtgever) drie dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) af met respectievelijk:

- Stadsbeheer (als opdrachtnemer voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte).
- Vergunningen en Leefbaarheid. Deze is relevant voor de openbare ruimte omdat hierin ook afspraken worden opgenomen over de handhaving van het product ‘schoon’;
- het Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie. Hierin is onder meer het beheer van de natuurterreinen in Maastricht opgenomen.

4.2 – Integraal Overleg Openbare Ruimte (IOOR)

In het Integraal Overleg Openbare Ruimte (IOOR) zijn alle disciplines die van belang zijn voor de openbare ruimte vertegenwoordigd. Het IOOR bestaat uit projectleiders, beheerders en ontwerpers die zich samen buigen over alle plannen tot inrichting van nieuwe of aanpassing van bestaande openbare ruimtes. De positie is te vergelijken met die van de welstandscommissie bij de beoordeling van bouwprojecten.

Het IOOR toetst plannen op esthetica, technische kwaliteit, veiligheid, functionaliteit, gebruiksvriendelijkheid, netheid, materiaalkeuze, stedenbouwkundige uitgangspunten, duurzaamheid en beheer en onderhoud (is de opgeleverde openbare ruimte straks goed te onderhouden?). Ook ziet de overleggroep erop toe dat plannen op een juiste wijze worden overgedragen aan de collega's van Stadsbeheer, zodat ze worden opgenomen in de cyclus van

beheer en onderhoud. Het IOOR gaat bij haar beoordeling uit van het Handboek Openbare Ruimte (zie par. 2.2.2).

Met haar werkwijze draagt het IOOR in hoge mate bij aan de uitgangspunten van het assetmanagement (zie par. 3.1). Juist in de ontwerpfase valt namelijk de meeste winst te boeken in het beteugelen van de uiteindelijke kosten over de hele levensduur van een voorziening in de openbare ruimte. De kosten van beheer en onderhoud gaan omlaag als voorzieningen over een langere termijn functioneel en bruikbaar blijven, en tevens goed kunnen worden onderhouden.

4.3 – Klachtenmeldpunt

De jaarlijkse monitoringscyclus ‘Beeldkwaliteit Maastricht’, de technische inspecties en de benchmarks zoomen vooral in op de technische kwaliteit van de verschillende onderdelen van de openbare ruimte. Voldoen deze aan de (technische) normen die daaraan zijn gesteld? Wat ontbreekt, is hoe de inwoners van Maastricht de kwaliteit van de openbare ruimte beleven als gebruikers. Hun waardering is een belangrijke graadmeter voor de gemeente, die de openbare ruimte immers beheert voor hen, en niet voor zichzelf.

De afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente voert om de vier jaar een buurtpeiling uit onder bewoners (de ‘Buurtmonitor’). Daarin delen bewoners rapportcijfers uit voor het beheer van de openbare ruimte. Het gemiddelde cijfer ligt al jaren rond de 6. Dit komt overeen met de ambitie van de gemeente. In de meest recente peiling in 2014 was de score een 6½. De frequentie van de buurtpeilingen is echter te laag om een gewogen oordeel te kunnen vellen over de kwaliteit van de openbare ruimte vanuit het perspectief van de burger. Het aantal klachten en meldingen over het beheer van de openbare ruimte kan wel een goede indicatie bieden voor het kwaliteitsbeeld gezien vanuit de burger. De klachtenregistratie wordt op dit moment echter nog niet als zodanig ingezet. Er worden nog geen relaties gelegd tussen de resultaten van de buurtpeiling, de uitkomsten van de monitoring en de geregistreerde klachten. Klachten worden, zodra ze binnen komen, iedere keer opnieuw geanalyseerd en waar nodig wordt er ingegrepen vanuit de uitvoering (Stadsbeheer).

Klachten worden daarmee ad hoc behandeld. Er wordt nog niet op een structurele basis gezocht naar patronen in de klachten. Het streven is om dat in de toekomst wel te gaan doen (zie ook de volgende paragraaf). Als eerste stap is de klachtenregistratie gestroomlijnd. Terwijl voorheen klachten langs diverse kanalen konden worden doorgegeven aan de gemeente, is nu de gebruiksvriendelijke app ‘Maastricht meldt’ de eerst aangewezen weg. Burgers kunnen hiermee met hun smartphone klachten over de openbare ruimte doorgeven op de plaats én het moment dat zij het probleem signaleren. Wie geen smartphone heeft, kan de melding via internet doorgeven. Het telefonisch doorgeven van klachten is alleen mogelijk bij spoedgevallen buiten kantooruren. Klachten die worden gemeld via de sociale media, worden niet meer behandeld.

4.4 – Beheersysteem

Maastricht heeft momenteel een beheersysteem waarin alle technische aspecten van de onderdelen van de openbare ruimte worden verzameld in een database, zoals jaar van aanleg,

onderhoudsfrequentie en kwaliteitsniveau op basis van de inspecties of de monitoring Beeldkwaliteit. Het beheersysteem is een noodzakelijke onderlegger om in de toekomst meer inhoud te geven aan het assetmanagement, waarmee de kapitaalgoederen in de openbare ruimte nog optimaler kunnen worden ingezet (zie par. 3.1).

Het streven is om, zoals al vermeld in de vorige paragraaf, de beleving van burgers een structurele plek te geven in het beheersysteem. Als er een duidelijke koppeling kan worden gelegd tussen de technische aspecten van de openbare ruimte en de beleving door de burger, wordt het mogelijk om bij het beheer directer en adequater in te spelen op de behoeften van de burger. In 2016 is voor het eerst een koppeling gelegd op wijkniveau tussen de resultaten uit de buurtpeiling 2014 en die uit de monitor Beeldkwaliteit. Op deze manier kan, zowel op wijk- als op stedelijk niveau, een vergelijking worden gemaakt en mogelijk een relatie worden gelegd tussen de ervaren en de technische kwaliteit van de openbare ruimte. Door de lage frequentie van de Buurtpeiling geeft dit echter maar eens in de vier jaar een actueel beeld van de door gebruikers ervaren kwaliteit. Daarom wordt nu gewerkt aan een systeem waarbij de meldingen over klachten direct worden opgenomen in het beheersysteem, uitgesplitst naar wijk en product (groen, verlichting, etc.). Dit maakt het mogelijk beter in te spelen op klachten en de ontwikkelingen daarin. Daardoor kan de gemeente in de toekomst pro-actiever te werk gaan in het beheer van de openbare ruimte, beter afgestemd op de behoeften van de gebruikers zodat er normaal gesproken minder aanleiding is voor klachten. Hiermee is in 2016 al proefgedraaid bij de aanpak per kwartaal van de plekken (onder andere milieuperrons) waarover de meeste klachten binnen kwamen over het gebrek aan netheid en verkeerd aanbieden van afval. Daarnaast is gewerkt aan standaard-zoekopdrachten ('query's') waarmee uit de database van het beheersysteem snel en makkelijk bepaalde gegevens kunnen worden opgevraagd, zoals 'alle klachten over onkruid in de wijk Scharn' of 'alle klachten en meldingen in het weekend in het uitgaansgebied'.

Volgens plan is het beheersysteem in 2019 zo ver ontwikkeld dat het een basis vormt voor het assetmanagement, inclusief de koppeling met de klachtenregistratie. De betrouwbaarheid is dan vergelijkbaar met die van de BAG (Basisregistraties Adressen en Gebouwen).

4.5 – Zelfbeheer

Integraal werken is ook gericht op het zodanig inzetten van middelen dat meerdere doelen tegelijkertijd worden bediend. Zelfbeheer wordt gezien als een instrument om dat te bereiken. De gedachte is dat een grotere rol van de burger in de openbare ruimte leidt tot een grotere betrokkenheid bij de eigen woon- en leefomgeving, en daardoor tot een grotere leefbaarheid en veiligheid en een betere gezondheid. De gemeente heeft daarom in 2015 en 2016 proefgedraaid met zelfbeheer in het openbaar groen. Burgers en organisaties werden in de gelegenheid gesteld zelf stukken openbaar groen te adopteren en in beheer te nemen.

Eind 2016 is de proefperiode in het zelfbeheer van groen geëvalueerd, als onderdeel van een algemene evaluatie van het project Mijn Groen Maastricht. Er zijn in Maastricht in 2015 en 2016 in totaal 120 zelfbeheerovereenkomsten afgesloten. Een derde daarvan is afgesloten in de acht wijken waarin het openbaar groen is omgevormd. Burgers konden hier door de overname van het beheer voorkomen dat bestaande beplantingsvakken zouden worden versoberd. De rest komt uit de overige delen van de stad. Uit een enquête en interviews blijkt dat bewoners meerwaarde ervaren uit het mee kunnen werken aan hun eigen leefomgeving. Dat doen ze overwegend omdat ze niet tevreden zijn met de huidige inrichting en/of het

beheer, en/of omdat ze zelf een extra plaatselijk groenaccent willen aanbrengen. De aanpak van de gemeente wordt daarbij als een meerwaarde ervaren.

Uit de evaluatie blijkt verder dat zelfbeheer niet leidt tot substantiële kostenbesparingen. Het organiseren van faciliterend zelfbeheer en de afhandeling van binnengekomen aanvragen kost nog veel ambtelijke uren, terwijl de omvang van de in gebruik gegeven grond tot dusverre beperkt is. Deze verhouding wordt in de toekomst mogelijk gunstiger.

Alles overziend stelt het college in de evaluatie voor om het zelfbeheer te continueren. Het Loket Zelfbeheer krijgt daarvoor een structurele plaats in de gemeentelijke organisatie, ondergebracht bij Stadsbeheer. Dit loket helpt burgers en beoordeelt aanvragen. Geheel conform de uitgangspunten van de burgerparticipatie blijft het initiatief bij de burger en vervult de gemeente een faciliterende rol.

4.6 – Toekomstig beleid

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de huidige sturingsdocumenten in de openbare ruimte en het moment dat ze worden vernieuwd.

Categorie	Sturingsdocument	Looptijd	Te vernieuwen in
Rioleringen	Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2013-2017	2017
Wegen	Leidraad Verhardingen	2015-2019	2019
Groen	Groenstructuurplan		2018
Groen	Leidraad Groen	2014-2018	2018
Openbare verlichting	Leidraad Openbare Verlichting	2015-2019	2019
Civieltechnische kunstwerken	Leidraad Civiele Kunstwerken.	2015-2019	2019
Schoon	Aanpak Zwerfafval	2016-2022	
Schoon	Leidraad Graffiti	onbepaald	
Kabels en leidingen	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2016	onbepaald	

Tabel 4 – Overzicht vernieuwing sturingsdocumenten openbare ruimte

5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 - Samenvatting

5.1.1 – Het IBOR-beleid

In 2003 heeft de gemeenteraad van Maastricht met de vaststelling van het beleidsplan IBOR de basis gelegd voor het integrale beheer van de openbare ruimte in Maastricht. Het gaat hierbij om de producten openbare verlichting, openbaar groen, wegen (verhardingen), civiele kunstwerken, waterbeheer en rioleringen en (de bestrijding van) zwerfafval en graffiti (onderdelen van het product ‘schoon’). Belangrijke doelen van het IBOR-beleid zijn dat de gemeente:

- de openbare ruimte zodanig wil beheren en onderhouden dat de tevredenheid van inwoners gehandhaafd blijft, tegen maatschappelijk verantwoorde kosten;
- voldoet aan haar wettelijke zorgplicht;
- in toenemende mate streeft naar een gebiedsgerichte aanpak;
- de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven om bij te dragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte wil vergroten;
- de betrokkenheid van inwoners verder wil ontwikkelen om de leefbaarheid in de stad te vergroten;
- de integrale afstemming bij de uitvoering van werkzaamheden wil verbeteren;
- de openbare ruimte en het beheer daarvan wil verduurzamen.

Sinds 2003 is het IBOR-beleid enkele malen herijkt. In 2009 besloot de gemeenteraad het beheer van de openbare ruimte over de hele linie te versoberen. In 2011 volgde het besluit om bij de beoordeling van de kwaliteit van de openbare ruimte over te stappen op de kwaliteitsbeelden van CROW. In 2014 verhoogde de gemeenteraad het jaarlijkse onderhoudsbudget voor enkele IBOR-producten, bij gelijktijdige verlaging van andere budgetten, al dan niet door het schrappen van taken. De herijkingen zijn meegenomen in de Leidraden, waarin het beheer van de verschillende onderdelen van de openbare ruimte nader is uitgewerkt. Deze Leidraden hebben verschillende looptijden en worden eens in de vijf jaar vernieuwd.

5.1.2 – Monitoring van de kwaliteit

De gemeente monitort het kwaliteitsniveau in de openbare ruimte op verschillende manieren, afhankelijk van het domein. Verhardingen en rioleringen worden beoordeeld aan de hand van technische inspecties. Bij groen, openbare verlichting en schoon gebeurt dat met periodieke schouwen, waarbij de werkelijke situatie wordt vergeleken met kwaliteitsbeelden. Bij civiele kunstwerken worden periodiek risico-inventarisaties uitgevoerd. Uit de monitoring blijkt dat de voorzieningen in de openbare ruimte in Maastricht de laatste jaren voldoen aan de kwaliteitsambities die de gemeenteraad daarvoor heeft vastgesteld.

5.1.3 – Nieuwe ontwikkelingen

Het beheer van de openbare ruimte is een dynamisch werkveld dat voortdurend verandert en waarin zich steeds nieuwe ontwikkelingen voordoen. Voor Maastricht zijn met name de volgende ontwikkelingen van belang:

- *ontwikkeling van het assetmanagement.*
Assetmanagement staat voor het zodanig inzetten van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groenvlakken, wegen, civiele kunstwerken, verlichtingsmasten, e.d.) dat zij gedurende de gehele levensduur optimaal presteren, binnen aanvaardbare risico's, tegen acceptabele kosten en met een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak.
Assetmanagement heeft invloed op de besluitvorming over bijvoorbeeld hoe en wanneer aanpassingen in de openbare ruimte worden doorgevoerd;
- *burgerparticipatie.*
Maastricht heeft de burgerparticipatie hoog in het vaandel staan. De bedoeling is om burgers, bedrijven en organisaties meer te betrekken bij de openbare ruimte in de stad. Hiervoor zijn al diverse initiatieven opgezet, zoals het project Mijn Groen Maastricht en de introductie van het 'uitdagingsrecht'. Meer burgerparticipatie vraagt van de gemeentelijke organisatie een andere opstelling, meer gericht op faciliteren en verbinden. In de openbare ruimte komt dit vooral terug in het zelfbeheer in het openbaar groen;
- *Omgevingswet.*
In juli 2019 treedt volgens plan de Omgevingswet in werking. De gemeente werkt hier naar toe. Gaandeweg dit proces zal ook duidelijk worden welke gevolgen de Omgevingswet heeft voor het beheer van de openbare ruimte;
- *nieuwe vormen van benchmarking.*
De gemeente doet momenteel mee aan enkele landelijke benchmarks op het gebied van de openbare ruimte. Kenniscentrum CROW ontwikkelt momenteel een Bestuurlijke Kwaliteitsindex voor de infrastructuur. Dit kan het startpunt zijn van een alomvattende benchmark voor de gemeentelijke prestaties in de openbare ruimte. De gemeente Maastricht volgt deze ontwikkeling op de voet;
- *Maastricht Klimaatneutraal.*
De gemeente Maastricht wil in 2030 klimaatneutraal zijn. Dit zal gevolgen hebben op vele terreinen, waaronder ook het beheer van de openbare ruimte.

5.1.4 – Hoezo integraal?

In de gemeente Maastricht wordt op verschillende manieren inhoud gegeven aan het integraal werken in de openbare ruimte.

- *Integraal Overleg Openbare Ruimte (IOOR).*
Het IOOR toetst alle plannen voor de ontwikkeling van nieuwe of aanpassing van bestaande voorzieningen in de openbare ruimte op een groot aantal criteria, waaronder de onderhoudbaarheid en functionaliteit voor gebruikers.
- *Klachtenmeldpunt.*
Maastricht heeft een meldpunt waar burgers klachten kunnen doorgeven over de openbare ruimte. Er wordt gewerkt aan een stroomlijning van de klachtenregistratie. Het streven is klachten een grotere rol te geven in de aansturing van het beheer, om zo de beleving van de burger een prominentere plek te geven in het IBOR-beleid.
- *Beheerinformatiesysteem.*
Alle gegevens met betrekking tot de openbare ruimte worden opgenomen in een beheerinformatiesysteem, dat op 1 januari 2019 moet zijn uitgebouwd tot een toegankelijke en actuele database met dezelfde betrouwbaarheid als de BAG

(Basisregistraties Adressen en Gebouwen). Ook moet dan de klachtenregistratie een structurele plek krijgen in het systeem. Daarmee worden de bouwstenen gelegd voor het doorvoeren van een zo optimaal mogelijk assetmanagement.

- *Zelfbeheer.*
Uit de evaluatie van de eerste projecten met zelfbeheer in het openbaar groen blijkt dat dit meerwaarde oplevert ten opzichte van het gemeentelijk beheer van het groen. Er is sprake van een grotere betrokkenheid bij de eigen woon- en leefomgeving van de betrokken burgers. Zelfbeheer draagt mede hierdoor bij aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurt en de gezondheid van burgers.

5.1.5 – Toekomst

Met de voorliggende nota heeft het college inhoud gegeven aan de eerste aanbeveling van de Rekenkamer van Maastricht (zie par. 5.2). Er ligt (weer) een overkoepelende nota IBOR. Daarin is geen sprake van nieuw beleid, maar van een overzicht van het huidige beleid en de belangrijkste ontwikkelingen voor de nabije toekomst. De komende jaren zullen de Leidraden, waarin het beheer van de openbare ruimte is uitgewerkt, successievelijk worden vervangen en vernieuwd. Met de Leidraden kan de gemeente inspelen op de nieuwe ontwikkelingen, zodat ook in de toekomst een robuust en eigentijds IBOR-beleid mogelijk blijft.

5.2 – Conclusies en verantwoording naar Rekenkamer

Deze nota is geschreven naar aanleiding van de nadere aanbevelingen van de Rekenkamer uit 2014. Daarin deed de Rekenkamer vijf aanbevelingen voor het beheer van de openbare ruimte in Maastricht. In onderstaande conclusies wordt aangegeven hoe de gemeente Maastricht aan deze aanbevelingen inhoud heeft gegeven.

1. *Actualiseer en integreer de diverse beleidsdocumenten tot één nieuw (integraal) beleidskader.*
Hieraan wordt voldaan met het schrijven van deze nota. Hierin wordt ook specifiek ingezoomd op de manier waarop Maastricht inhoud geeft aan het integrale werken.
2. *Bepaal waar klant- en buurtgericht werken daadwerkelijk meerwaarde heeft.*
Uit de evaluatie van Mijn Groen Maastricht blijkt dat zelfbeheer in het openbaar groen meerwaarde oplevert ten opzichte van gemeentelijk beheer. Meer in het algemeen ontstaat meerwaarde als de beleving van burgers een grotere rol gaat spelen in het beheer van de openbare ruimte. Dit vergroot de kans dat het beheer goed aansluit op de wensen van de burgers.
3. *Versterk het ingezette instrumentarium voor klant- en buurtgericht werken.*
De gemeenteraad van Maastricht heeft besloten het buurtgericht werken stop te zetten. Daarvoor in de plaats zijn de procescoördinatoren zelfsturing gekomen. In het algemeen zet de gemeentelijke organisatie momenteel stappen om een meer faciliterende en verbindende rol te gaan spelen op gebieden waar dat meerwaarde heeft. Het structureel inbedden van de klachtenregistratie in het beheersysteem van de openbare ruimte kan ook

Bijlage 1

worden gezien als instrument om meer klantgericht te gaan werken. Klachten en de patronen daarin gaan dan een grotere rol spelen in de aansturing van het beheer.

4. *Zorg voor betere informatie voor het management en de raad (integrale rapportages).*
Met ingang van de programmabegroting voor 2018 komt er een integrale rapportage over de stand van zaken in het beheer van de openbare ruimte in Maastricht als bijlage bij de begroting. Dit is eerder gebeurd bij de begroting voor 2015.
5. *Zorg voor meer benchmarks.*
De gemeente doet momenteel mee aan drie benchmarks op het gebied van de openbare ruimte. De ontwikkelingen op dit gebied, zoals de Bestuurlijke Kwaliteitsindex van het kenniscentrum CROW, worden nauwgezet gevolgd.

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Beleid en beheer

Op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer (Wm) stelt de gemeenteraad, steeds voor een daarbij vast te stellen periode, een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast. De gebruikelijke planperiode is vier jaar, maar de wet laat gemeenten hierin vrij. In het GRP wordt aangegeven waar in de gemeente welke voorzieningen (gescheiden stelsel, gemengd stelsel of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode worden gerealiseerd. Met de Wet gemeentelijke watertaken is artikel 4.22 van de Wm per 1 januari 2008 dusdanig gewijzigd dat gemeenten in hun GRP ook expliciet aandacht moeten besteden aan hun zorgplichten voor grondwater en hemelwater. Naast deze directe wettelijke verplichting wordt aan het GRP een belangrijke rol toebedeeld in de afstemming tussen de gemeente en het betrokken waterschap, zowel in diens rol van waterbeheerder als zuiveringsbeheerder.

In Maastricht heeft de gemeenteraad in 2013 het huidige GRP vastgesteld (het vierde in de geschiedenis). Dit plan heeft een looptijd tot en met 2017. In 2018 wordt volgens plan een nieuw GRP van kracht. De bedoeling is dit plan op te stellen in samenspraak met het waterschap, Rijkswaterstaat en de vijf Heuvellandgemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Organisatie en uitvoering

De gemeentelijke riolering wordt periodiek (gemiddeld eens per acht à tien jaar) geïnspecteerd met een camera. Op basis van deze inspectie wordt een reparatie- en herstelplan opgesteld, dat opgenomen wordt in het GRP. Daarmee voldoet de gemeente aan de gemeentelijke zorgplicht.

Kwaliteit

Bij riolering is er geen sprake van gedifferentieerd beheer. De kwaliteit van het stelsel wordt geborgd met behulp van periodieke inspecties.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de Raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 13 (product Water) en de paragraaf Kapitaalgoederen.

Benchmark

In 2010, 2013 en 2016 heeft de gemeente Maastricht deelgenomen aan een brede landelijke benchmark. De resultaten daarvan zijn gepresenteerd in het boekwerk 'Riolering in beeld'. Omdat in deze sector wordt samengewerkt in regio's zijn er twee rapportages:

- een gemeenterapport met een scherpe focus op verantwoording, maatschappelijke doelen en sturing;
- een regiorapportage waarbij wordt ingespeeld op de ontwikkelstadia en leerbehoeften van de samenwerkingsverbanden in de regio's.

Bijlage 2 – Leidraad Verhardingen

Beleid en beheer

De Leidraad Verhardingen bevat de kaders voor het beheer en onderhoud van de wegen in Maastricht. Het gaat hier om de wegen, voetpaden en fietspaden die zijn verhard met asfalt, klinkers of natuursteenbestrating. De Leidraad heeft als subtitel '2014-2018', maar de werkelijke looptijd is van 2015 tot en met 2019. Dit heeft te maken met het feit dat de leidraad in november 2014 door de Raad is vastgesteld, als onderdeel van de begroting 2015. Bij het opstellen van de Leidraad Verhardingen bleek dat een deel van het gemeentelijke areaal aan verhardingen niet voldeed aan de eisen die de gemeenteraad in 2009 had geformuleerd. Deze eisen luiden als volgt:

- verhardingen moeten voldoen aan het uitgangspunt 'veilig', vergelijkbaar met het landelijke CROW-kwaliteitsniveau C (laag);
- hoofdwegen en voetgangersgebieden in het centrum (samen 0,7% van het verhardingensareaal) moeten voldoen aan de uitgangspunten 'veilig' en 'heel', vergelijkbaar met het landelijke CROW-kwaliteitsniveau B (basis).

De weginspecties in 2013 toonden aan dat de kwaliteit van 16% van de asfaltverhardingen, 6% van de elementverhardingen, 13% van de hoofdwegen en 8% van de voetgangersgebieden in het centrum achterbleef bij de door de gemeenteraad gestelde normen. Eerdere weginspecties lieten zien dat deze achterstand al bestond sinds 2005.

Ingenieursbureau Grontmij, dat de Leidraad heeft opgesteld, wees op de risico's van toenemende claims en aansprakelijkheidsstellingen, toenemende meldingen en klachten en toenemende kosten als gevolg van achterstallig onderhoud en kapitaalsvernietiging. Na deze analyse heeft de gemeenteraad in de Kadernota 2014 besloten om het achterstallig onderhoud van verhardingen weg te werken met een eenmalige impuls van € 8,4 miljoen.

Organisatie en uitvoering

De gemeente Maastricht hanteert de CROW-systematiek voor het wegbeheer en beschikt over een geautomatiseerd wegbeheerprogramma. De CROW-systematiek is een landelijk gehanteerd instrument voor het maken van beheerplannen. De methode voorziet in een vertaling naar beleidsthema's zoals duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. Dit resulteert in scores voor kwaliteit.

Elke twee jaar vindt er een weginspectie plaats. Deze inspecties geven een actueel beeld van de conditie van het wegenareaal. Daarnaast worden de wegen regelmatig geschouwd en kan er op basis van klachten en meldingen worden ingegrepen.

In de financiering en in de Leidraad wordt onderscheid gemaakt tussen planmatig en dagelijks onderhoud. Planmatig onderhoud betekent het in goede staat brengen, dagelijks onderhoud betekent het in goede staat houden. Het dagelijks onderhoud wordt veelal uitgevoerd in reactie op meldingen uit het klachtenregistratiesysteem en op waarnemingen van de wegbeheerder.

Kwaliteit

Bij verhardingen is sprake van een gedifferentieerd beheer. De hoofdwegen en het kernwinkelgebied worden onderhouden conform CROW-kwaliteitsbeeld B, het overige areaal conform kwaliteitsbeeld C. Daarmee is de kwaliteit geborgd.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de Raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 13 (product Verhardingen) en de paragraaf Kapitaalgoederen.

Benchmark

Een goede benchmark verhardingen is er momenteel niet. Door de invoering van het assetmanagement en door te werken met landelijke kostenkengetallen is op termijn wel een vergelijking met andere steden mogelijk.

Bijlage 3 – Leidraad Groen

Beleid en beheer

De Leidraad Groen beschrijft de kaders, ambities en randvoorwaarden voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen in Maastricht. De leidraad, die een looptijd heeft van 2014 tot en met 2018, heeft de volgende doelstellingen:

- maken van doelmatige afspraken over het beheer van het groen voor nu en de komende vijf jaar;
- ontwikkelen van een visie op hoe het onderhoud en de vervanging van het groenareaal kan worden uitgevoerd binnen de huidige budgetten;
- inbedden van participatie. Het openbaar groen biedt goede mogelijkheden om de participatie van bewoners en ondernemers te stimuleren.

In de periode voorafgaand aan de huidige leidraad is gebleken dat de traditioneel ingerichte plantsoenen in Maastricht niet bestand waren tegen de verlaagde onderhoudsfrequentie. Daarom is in de leidraad een omvormingsoperatie ingezet die het mogelijk maakt het openbaar groen sober doch doelmatig te blijven onderhouden. Het uitgangspunt daarbij is: ‘Wat we doen, doen we goed!’. Verouderd groenareaal dat binnen de huidige budgetten en met de huidige onderhoudsfrequenties niet meer op niveau kan worden gehouden, wordt omgevormd in areaal dat wel goed kan worden onderhouden. Daarvoor is een proces gestart waarin het openbaar groen in de stad stapsgewijs wordt bekeken en waar nodig omgevormd. Per wijk wordt geïnventariseerd welke beplantingsvakken blijven, welke worden vervangen en welke een andere invulling krijgen. Eind 2019 is het openbaar groen in heel Maastricht volgens plan op het door de gemeenteraad afgesproken sober niveau gebracht.

Naast de algemene omvorming van het openbaar groen bevat het huidige groenbeheer in Maastricht in vergelijking met vroeger nog drie andere nieuwe elementen:

- *uitbesteding van rotondes.*
In de begroting voor 2015 en de daarbij behorende herijking is er voor gekozen om de wisselbeplanting in de rotondes te verwijderen. Om toch enige differentiatie in het groenareaal aan te kunnen brengen, is het beheer van rotondes ondergebracht bij de Rotondespecialist. Ook zijn enkele beeldbepalende rotondes voorzien van een minder arbeidsintensieve maar toch kleurrijke beplanting. De Rotondespecialist is een commerciële partij die als makelaar fungeert voor het onderbrengen van reclame-uitingen op de rotondes. Daarvoor ontvangt de gemeente een vergoeding;
- *Mijn Groen Maastricht.*
De omvormingsoperatie leidt tot minder variatie in het openbaar groen. Als bewoners, ondernemers of organisaties dat willen, kunnen zij het beheer en onderhoud van perken overnemen en zo de bestaande beplanting handhaven. Ook is er een mogelijkheid om groen te adopteren;
- *project Snippergroen.*
Na een succesvolle pilot heeft de gemeente Maastricht in 2015 besloten het project Snippergroen te continueren. Inwoners die relatief kleine stukjes openbaar groen direct grenzend aan hun woonperceel (oneigenlijk) in gebruik hebben, wordt de mogelijkheid geboden deze grond te kopen en zo hun woongenot blijvend te vergroten. Daarnaast bestaan er stukken snippergroen die bewoners zich nog niet hebben toegeëigend, maar wel graag zouden willen hebben. Ook deze komen voor verkoop in aanmerking. Met het project Snippergroen wil de gemeente het gebruik van gemeentegrond reguleren. Het project levert beide partijen profijt op. De aankoop van (in gebruik genomen) openbaar groen is niet in alle gevallen mogelijk. De gemeente beoordeelt van geval tot geval of de grond wel of niet kan worden verkocht.

Momenteel wordt verkend in hoeverre bij het beheer van openbaar groen een nadere gebiedsdifferentiatie mogelijk is. Dit wordt verder uitgewerkt in het Groenstructuurplan en de nieuwe Leidraad Groen, die in 2018 worden opgesteld.

Organisatie en uitvoering

De gemeente Maastricht hanteert de CROW-systematiek voor het groenbeheer en beschikt over een geautomatiseerd groenbeheerprogramma. De CROW-systematiek is een landelijk gehanteerd instrument voor het maken van beheerplannen. De methode voorziet in een

vertaling naar beleidsthema's zoals duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. Dit resulteert in scores voor kwaliteit.

Jaarlijks wordt de kwaliteit van het groen gemeten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de beeldkwaliteit en de technische kwaliteit. Voor de beleving van de burger is de beeldkwaliteit van groot belang.

In de financiering en in de Leidraad wordt onderscheid gemaakt tussen planmatig en dagelijks onderhoud. Planmatig onderhoud betekent het in goede staat brengen, dagelijks onderhoud betekent het in goede staat houden. Het dagelijks onderhoud wordt veelal uitgevoerd in reactie op meldingen uit het klachtenregistratiesysteem en op waarnemingen van de groenbeheerder.

Kwaliteit

Bij groen is er (nog) geen sprake van gedifferentieerd beheer. Het hele areaal wordt onderhouden conform het kwaliteitsbeeld C. Daarmee is de kwaliteit geborgd.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 13 (producten Groenvoorzieningen, Bomen en Natuurbeheer) en de paragraaf Kapitaalgoederen.

Benchmark

De Benchmark Gemeentelijk Groen is een benchmark met kengetallen over gemeentelijk groen en groenbeheer. De benchmark is in 1998 opgezet door Alterra (onderdeel van Wageningen University and Research centre) en bestaat nu 15 jaar. Al die tijd gebruiken beheerders van gemeentelijk groen met succes de cijfers om het beheer van groen verder te professionaliseren.

Gemeenten die meedoen met het project krijgen elk jaar een individuele rapportage met kengetallen over het eigen groenbeheer en de resultaten van vergelijkbare gemeenten. In de rapportage worden onder andere de kosten van het groenbeheer, de hoeveelheden groen (per beheercategorie), de kosten per beheercategorie en de behaalde beheerkwaliteit getoond. Naast de individuele rapportage krijgen deelnemende gemeenten ook de jaarlijkse algemene rapportage. Deze rapportage geeft een overzicht van de gemiddelde kengetallen van het gemeentelijk groen van alle deelnemende gemeenten, en van verschillende categorieën gemeenten (bijvoorbeeld naar grootteklasse).

Door de objectieve vergelijking van de prestaties van het eigen beheer met die van andere gemeenten kunnen de eigen prestaties worden bepaald. Deze informatie helpt om het beheer effectief en efficiënt te maken en te houden. In 2016 heeft de gemeente Maastricht opnieuw deelgenomen aan deze benchmark.

Bijlage 4 – Nota gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen

In 2008 heeft het college besloten om het gebruik van chemische middelen voor de onkruidbestrijding op verhardingen en in beplanting gefaseerd af te bouwen. Doel is de verontreiniging van de bodem en van het oppervlakte- en grondwater terug te dringen c.q. te voorkomen. Het streven was om in 2010 de onkruidbestrijding in beplanting en op verhardingen volledig zonder chemische middelen uit te voeren. Hiervoor werd € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld. Uitgangspunt daarbij was dat het kwaliteitsbeeld niet zou verslechteren. Als alternatieve onkruidbestrijdingsmethoden werd ingezet op handmatige onkruidbestrijding, borstelen en branden. Een groot deel van met name de handmatige werkzaamheden is uitbesteed aan MTB.

Bijlage 5 – Leidraad Openbare Verlichting

Beleid en beheer

Openbare verlichting zorgt ervoor dat het openbare leven ook bij duisternis door kan gaan. De verlichting bevordert de verkeersveiligheid, sociale veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast zijn er raakvlakken met esthetiek, milieuaspecten en het gevoel van comfort. Vanwege de grote invloed van openbare verlichting op al deze maatschappelijke aspecten heeft de gemeente Maastricht hiervoor een Leidraad vastgesteld.

De huidige Leidraad is door het college vastgesteld in januari 2016 en geldt met terugwerkende kracht van 2015 tot en met 2019. Ten opzichte van de vorige Leidraad is het budget voor het meerjarenprogramma openbare verlichting verlaagd. Dit heeft ertoe geleid dat de openbare verlichting nu niet meer in één keer voor een hele wijk wordt vervangen, maar op basis van ouderdom en kwaliteit. Daardoor kan er een gevarieerd beeld ontstaan in het aanzien van de openbare verlichting. Aan de kwaliteit zijn overigens geen concessies gedaan. Ook in deze bijgestelde aanpak wordt het beoogde kwaliteitsniveau gehaald.

Organisatie en uitvoering

De gemeente Maastricht hanteert de CROW-systematiek voor het beheren van de openbare verlichting en beschikt over een geautomatiseerd beheerprogramma. De CROW-systematiek is een landelijk gehanteerd instrument voor het maken van beheerplannen. De methode voorziet in een vertaling naar beleidsthema's zoals duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. Dit resulteert in scores voor kwaliteit.

Jaarlijks vindt er een inspectie plaats. Deze geeft een actueel beeld van de conditie van de openbare verlichting. Daarnaast wordt de openbare verlichting regelmatig geschouwd en kan er worden ingegrepen op basis van klachten en meldingen. Incidenteel worden zogenaamde trekproeven uitgevoerd om te bepalen of de sterkte van de masten op orde is.

In de financiering en in de Leidraad wordt onderscheid gemaakt tussen planmatig en dagelijks onderhoud. Planmatig onderhoud betekent het in goede staat brengen, dagelijks onderhoud betekent het in goede staat houden. Het dagelijks onderhoud wordt veelal uitgevoerd in reactie op meldingen uit het klachtenregistratiesysteem en op waarnemingen van de beheerder.

Kwaliteit

Bij openbare verlichting is geen sprake van gedifferentieerd beheer. Het areaal wordt onderhouden conform het kwaliteitsbeeld B. Daarmee is de kwaliteit geborgd.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 13 (product Openbare Verlichting) en de paragraaf Kapitaalgoederen.

Benchmark

Een goede benchmark voor openbare verlichting is er momenteel niet. Door de invoering van het assetmanagement en door te werken met landelijke kostenkengetallen is op termijn wel een vergelijking met andere steden mogelijk. Hierbij kan worden aangesloten bij de in 2011 door de Nederlandse Stichting voor verlichtingskunde uitgebrachte ‘Kengetallen openbare verlichting’.

Bijlage 6 – Leidraad Civiele Kunstwerken

Beleid en beheer

De huidige Leidraad Civiele Kunstwerken is door het college vastgesteld in maart 2016 en geldt met terugwerkende kracht van 2015 tot en met 2019. De leidraad beschrijft het beleid gericht op de instandhouding van het areaal aan civieltechnische kunstwerken (bruggen, viaducten, keermuren, etc.) binnen de openbare ruimte van Maastricht. Het gaat dus niet om de artistieke kunstwerken in de openbare ruimte.

De Leidraad bevat onder meer drie kwaliteitsscenario's met bijbehorend benodigd budget. Daarbij wordt een onderbouwd voorstel gedaan voor het scenario dat het beste past binnen ambities, doelstellingen en budget.

Organisatie en uitvoering

In 2015 heeft het college, in aanloop naar de nieuwe Leidraad, onderzoek laten doen naar de staat en het onderhoudsniveau van de gemeentelijke objecten. Hieruit bleek het volgende:

- het areaal aan civiele kunstwerken in Maastricht verkeert in een redelijke tot goede staat;
- de risico's worden als acceptabel ingeschat en de veiligheid is niet in het geding;
- op basis van de diagnoses en berekeningen kan er van uit worden gegaan dat de onderhoudswerkzaamheden kunnen plaatsvinden binnen de huidige budgetten.

De leidraad beschrijft het beleid, de programma's en de budgetten voor herstel en onderhoud van civiele kunstwerken. Alle daarvoor relevante informatie is bijeengebracht in een integraal beheersysteem.

Kwaliteit

De huidige leidraad gaat uit van onderhoud op basis van risico's. Er vindt een inschatting plaats van het risico dat zich aan een kunstwerk schades of onvolkomenheden manifesteren. Dit systeem wordt landelijk steeds meer gehanteerd en kan betekenen dat onderhoud optisch nodig lijkt, maar in werkelijkheid niet hoeft te gebeuren.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 13 (product Civiele Kunstwerken) en de paragraaf Kapitaalgoederen.

Benchmark

Een goede benchmark voor civieltechnische kunstwerken is er momenteel niet. Door de invoering van het assetmanagement en door te werken met landelijke kostenkengetallen is op termijn wel een vergelijking met andere steden mogelijk.

Bijlage 7 – Aanpak zwerfafval

Beleid en beheer

De huidige aanpak van zwerfafval in de gemeente Maastricht is beschreven in de Aanpak Zwerfafval 2016-2022. Doel is de hoeveelheid zwerfafval in de stad structureel te verminderen en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan zowel de leefbaarheid als milieudoelstellingen. Dit gebeurt door meer dan voorheen preventieve acties in te zetten, gericht op bewustwording, duurzame oplossingen en gedeelde verantwoordelijkheid en samenwerking met partners en bewoners.

De nieuwe aanpak is een aanpassing van de vorige, die sterk was gericht op het achteraf schoonmaken en opruimen van de openbare ruimte. Een arbeids- en kostenintensieve aanpak. Omdat uit de Buurtpeiling 2014 bleek dat een meerderheid van de Maastrichtse buurten

gemiddeld meer dan elders in ons land overlast ervaart van zwerfafval, heeft de gemeente besloten meer in te zetten op preventie.

Kwaliteit

Bij het product schoon is sprake van gedifferentieerd beheer. Voor de binnenstad geldt een kwaliteitsbeeld A, voor de buitenwijken een kwaliteitsbeeld B.

Bestuurlijke informatievoorziening

Het college en de raad ontvangen jaarlijks informatie over de gerealiseerde kwaliteit, vastgestelde ambities en besteding van financiële middelen via de reguliere planning en control-producten zoals de begroting en de jaarrekening. De informatie is te vinden bij Programma 14.

Benchmark

Jaarlijks vindt er een benchmark Afvalscheiding plaats. Een klein onderdeel daarvan heeft betrekking op het product Schoon. De resultaten via deze benchmark worden via een Raadsinformatiebrief met de Raad gedeeld. Aan de aparte landelijke Benchmark Schoon doet Maastricht niet mee.

Bijlage 8 – Leidraad Graffiti

Beleid en beheer

In 2011 heeft het college de Leidraad Graffiti vastgesteld. Hierin wordt het graffiti-beleid beschreven. Doel van dit beleid is om een bijdrage te leveren aan een schoner, heler en veiliger Maastricht en een positieve beleving van de woonomgeving. Daarnaast heeft het beleid tot doel graffiti te bestrijden en ontmoedigen.

Organisatie en uitvoering

De gemeente is verantwoordelijk voor haar eigendommen zoals gebouwen, civiele kunstwerken, straatmeubilair en verkeersborden. Met een speciale anti-graffitibus wordt graffiti door middel van hoge drukreiniging verwijderd. Grievende graffiti (racistische/seksistische teksten en/of afbeeldingen) heeft daarbij voorrang op overige uitingen. Verwijdering van graffiti op gemeentelijke eigendommen vindt plaats op basis van eigen waarnemingen maar ook op basis van meldingen door burgers. De gemeente is niet verantwoordelijk voor het verwijderen van graffiti op particuliere eigendommen. Er is één uitzondering op de regel: grievende graffiti op privé-eigendommen wordt wel gratis door de gemeente verwijderd.

Om inhoud te geven aan het anti-graffitibeleid bevat de Leidraad dertien maatregelen, gericht op preventie, verwijdering of repressie.

Bestuurlijke informatievoorziening

In juni 2015 heeft het college de gemeenteraad via een Raadsinformatiebrief op de hoogte gesteld van de voortgang van de dertien maatregelen in het anti-graffitibeleid. Waar nodig, nuttig of wenselijk zijn daarbij ook vervolgacties opgenomen.

Bijlage 9 – Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren

De gemeenteraad van Maastricht heeft op 17 mei 2016 een nota vastgesteld waarin wordt voorgesteld de visie op en het beleid voor de aanleg van kabels en leidingen in de openbare gronden van Maastricht integraal vast te leggen in een ‘Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2016 gemeente Maastricht’ en, als verlengde daarvan, in een door het college vastgesteld ‘Handboek Kabels en Leidingen 2016 gemeente Maastricht’.

Achtergrond hiervan is dat de gemeente op grond van de Gemeentewet en Telecommunicatiewet verantwoordelijk is voor de inrichting van de bovengrondse en ondergrondse openbare ruimte. Zij dient hierin een regierol te vervullen, die vooral bestaat uit de coördinatie en afstemming van werkzaamheden die de ondergrond raken. Dit is om te beginnen van groot belang voor netbeheerders en grondroerders en voorkomt onnodige kosten. Daarnaast verwachten ook burgers en ondernemers dat de overheid actief toeziet op een goede afstemming van de boven- en ondergrondse infrastructuur zodat hinder en schade tot een minimum beperkt blijven.

Vóór invoering van de algemene verordening was in Maastricht sprake van een versnippering van regels die betrekking hebben op de aanleg van kabels en leidingen van derden in de openbare gronden van de gemeente. Er was behoefte aan een bundeling en uniformering van de regels in een overzichtelijk geactualiseerd kader waarbij de bestaande afspraken met de grondroerders zoveel mogelijk werden gerespecteerd. Dit kader wordt nu geboden door de verordening en het Handboek. Hierin worden alle regels transparant en eenduidig vermeld en is een aantal verbeteringen doorgevoerd ten opzichte van de oude situatie, zowel op beleidsinhoudelijk als procedureel gebied.